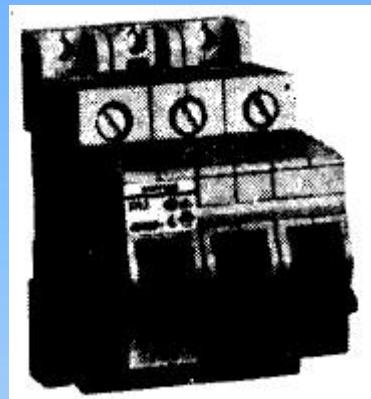

انتخاب فیوز مناسب

تأسیسات

کلیدهای سه قطبی

کلیدهای دو قطبی

دیز نکتور می نی اتودی

کلیدهای قدرت

فیوزها

فیوزهای معمولی

فیوز محافظ مدار موتورهای برقی

فیوزهای تأخیری

فیوز سریع از نظر حفاظت در مقابل اتصال کوتاه کوچک کوتاه مدت هم باعث قطع بی جهت آن می گردند.

فیوزها با جزء ذوب شونده دو قسمتی

جريانهای اتصال کوتاه فیوز ذوب شده و جرقه نیز خاموش گردیده و مدار قطع می شود.

فیوزهای محدودگذشته جریان

اندازه‌های استاندارد فیوزها

جدول ۱-۷: اندازه‌های استاندارد فیوزها

۶۳	۵۰	۳۵	۲۵	۲۰	۱۶ یا ۱۵	۱۰	۶	۴	۲
۴۰۰	۳۵۰	۳۰۰	۲۶۰	۲۲۵	۲۰۰	۱۶۰	۱۲۵	۱۰۰	۸۰
۸۰۰	۷۳۰	۶۷۰	۵۷۰	۴۷۰	۴۰۰	۳۴۰	۲۷۰	۲۰۰	۱۴۰

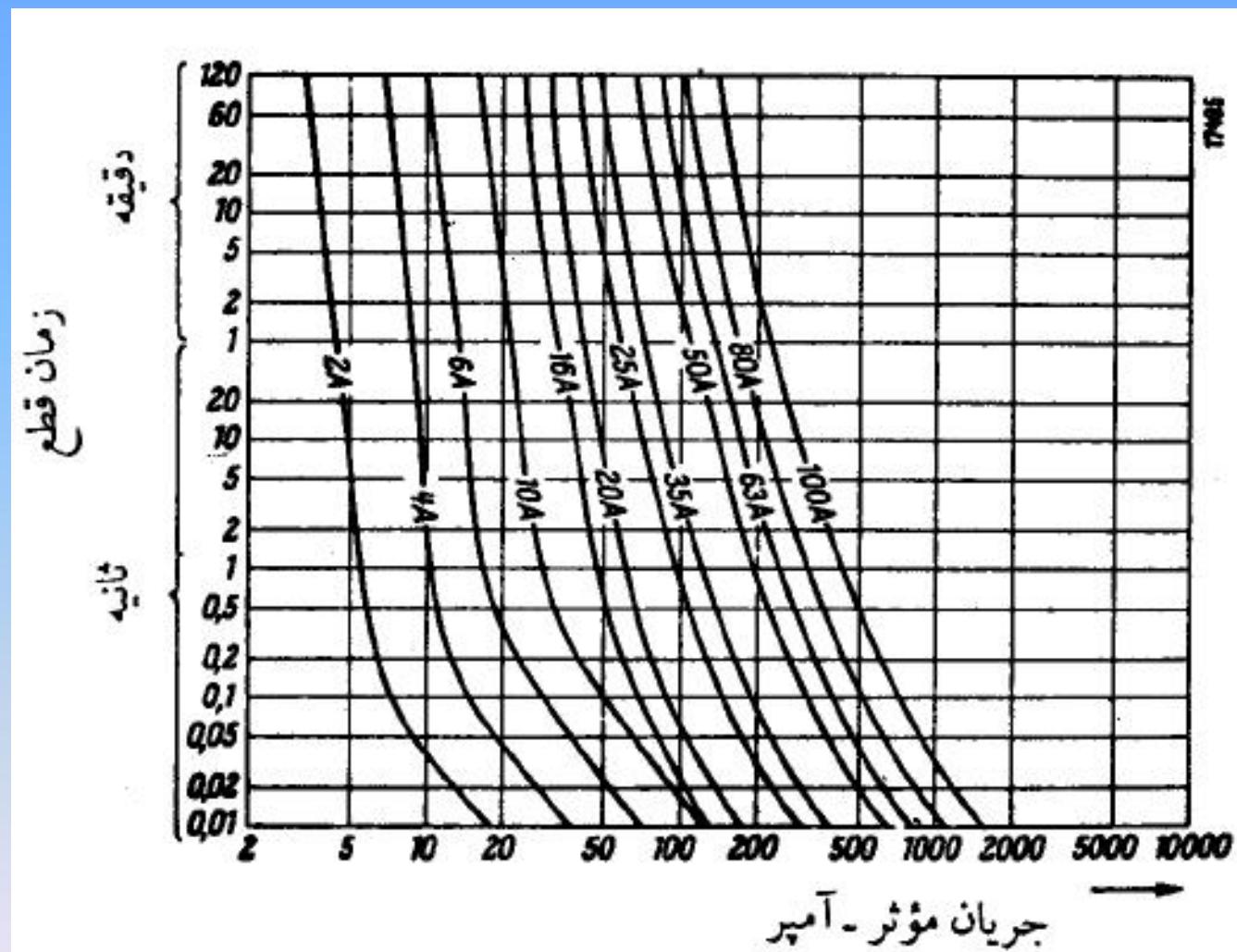
جدول ۴.۷: فیوزهای مناسب برای مدارها با سیمهای مسی با عایق پی، وی، سی

گروه ۱ - چند سیم در لوله	گروه ۲ - سیم چند لا در هوا	گروه ۳ - چند سیم یک لادرها	سطح مقطع سیم میلیمتر مربع
۴۵ درجه	۲۵ درجه	۴۵ درجه	۲۵ درجه
۱۰	۱۶	۶	۰/۷۵
۱۶	۲۰	۱۰	۱
۲۰	۲۵	۱۵	۱/۰
۲۵	۳۰	۲۰	۲/۰
۳۰	۴۰	۲۵	۴
۳۵	۵۳	۳۵	۶
۴۰	۸۰	۵۰	۱۰
۵۳	۱۰۰	۶۳	۱۶
۱۰۰	۱۲۵	۸۰	۲۵
۱۲۵	۱۶۰	۱۰۰	۳۵
۱۶۰	۲۰۰	۱۲۵	۵۰
۲۰۰	۲۵۰	۱۶۰	۷۰
۲۲۵	۳۰۰	۲۰۰	۹۵
۲۵۰	۳۵۰	۲۲۵	۱۲۰
۳۰۰	۴۰۰	۲۶۰	۱۵۰
۳۵۰	۴۳۰	۳۰۰	۱۸۵
۴۳۰	۵۰۰	۳۵۰	۲۴۰
۵۰۰	۵۳۰	۴۰۰	۳۰۰
۵۳۰	۸۰۰	-	۴۰۰
۱۰۰۰	۱۰۰۰	-	۵۰۰

جدول ۷-۵: اندازه فیوز تأخیری برای انشعاب موتورهای القابی سه‌فاز ۳۸۰ ولت

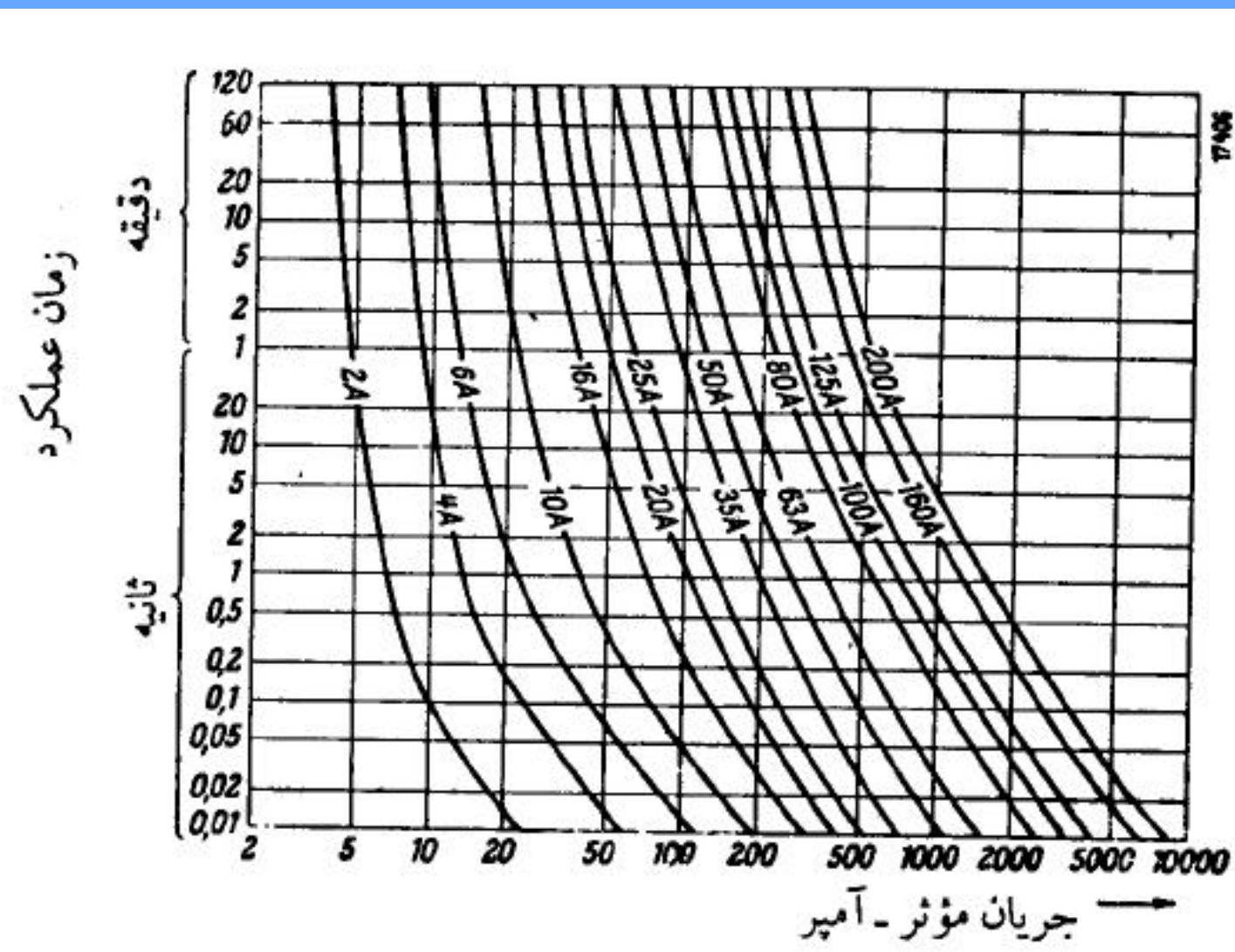
اندازه فیوز		اندازه موتور	
با راه انداز	بدون راه انداز	اسب بخار	کیلووات
-	۲	۰/۳۳	۰/۲۵
-	۴	۰/۵۰	۰/۳۷
-	۶	۰/۷۵	۰/۵۵
۴	۱۰	۱/۵	۱/۱
۶	۱۶	۳	۲/۲
۱۰	۲۰	۵/۴	۴
۱۶	۲۵	۷/۵	۵/۵
۲۰	۳۵	۱۰/۲	۷/۵
۲۵	۵۰	۱۵	۱۱
۳۵	۶۳	۲۰	۱۵
۵۰	۸۰	۳۰	۲۲
۶۳	۱۰۰	۴۰	۳۰
۸۰	۱۲۵	۵۲	۳۸
۱۰۰	۱۶۰	۶۸	۵۰
۱۲۵	۲۰۰	۸۶	۶۱
۱۶۰		۱۲۱	۹۰

منحنیهای قطع فیوزها

شکل ۷-۱۸: مشخصات فیوزهای سریع زیمنس

به طوری که ملاحظه می‌کنید فیوز ۲ آمپری حداقل جریانی در حدود ۳ آمپر برای ذوب شدن می‌خواهد. این فیوز جریان ۵ آمپر را در ۵ ثانیه و جریان ۱۰ آمپر را در ۰/۰۴ ثانیه قطع می‌کند. به همین ترتیب فیوز ۱۰۰ آمپری جریان ۲۰۰ آمپر را در ۲ دقیقه و جریان ۵۰۰ آمپر را در ۰/۵ ثانیه قطع می‌کند.

شکل ۷-۱۹: مشخصات فیوزهای تأخیری زیمنس

به طوری که ملاحظه می‌کنید فیوز ۲ آمپری تأخیری جریان ۵ آمپر را در ۲۰ ثانیه و جریان ۱۰ آمپر را در ۱/۰ ثانیه قطع می‌کند. این زمانها به ترتیب ۴ برابر و ۲/۵ برابر زمانهای فیوز نوع سریع هستند. فیوز ۱۰۰ آمپری از این نوع جریان ۲۰۰ آمپر را در ۵ دقیقه و جریان ۵۰۰ آمپر را در ۵ ثانیه قطع می‌کند که خیلی بیشتر از زمانهای قطع فیوزهای سریع هم اندازه می‌باشد.

در سیستم انگلیسی نحوه عملکرد فیوزها را بر حسب ضریب ذوب فیوز تعریف و مشخص می‌کنند. در این روش نسبت حداقل جریانی را که سبب قطع فیوز می‌گردد به جریان اسمی آن را ضریب ذوب فیوز می‌گویند و بسته به مقدار آن فیوزها را به چهار گروه تقسیم می‌کنند. فیوز نوع P ضریب ذوبی بین ۱/۲۵ تا ۱، فیوز نوع Q₁ ضریب ذوبی بین ۱/۲۵ تا ۱/۵، فیوز نوع Q₂ ضریب ذوبی بین ۱/۵ تا ۱/۷۵ و بالاخره فیوز نوع R دارای ضریب ذوبی بین ۱/۷۵ تا ۲/۵ می‌باشد.

۱۰-۳- قدرت قطع فیوزها

حداکثر جریانی را که فیوز بدون آسیب رساندن به پایه و حامل خود حمل می‌کند، قدرت قطع فیوز نامیده می‌شود و برحسب کیلوآمپر اندازه گیری می‌شود و گاهی نیز با ضرب این جریان در مقدار اسمی ولتاژ مدار قدرت قطع فیوز را برحسب کیلوولت آمپر یا مگاولت آمپر مشخص می‌کنیم. در انتخاب فیوز لازم است جریان اتصال کوتاه مدار در محل استقرار فیوز محاسبه شود و فیوزی که قدرت قطع لازم را دارا می‌باشد انتخاب شود.

۷-۱۰-۴- آزمایش فیوزها

برای کسب اطمینان از سالم بودن فیوزها ضوابط آلمانی، آزمایش‌های استانداردی برای فیوزها وضع کرده‌اند. در این استاندارد برای آزمایش هر فیوز دو مقدار جریان به صورت ضریبی از جریان اسمی فیوز در نظر گرفته شده است. یکی جریان کوچک آزمایش نام گرفته است و این جریان را فیوزهای تا ۶۳ آمپر برای حداقل یک ساعت و فیوزهای بزرگتر از ۶۳ آمپر برای حداقل دو ساعت باید بدون ذوب شدن تحمل کنند. دیگری جریان بزرگ آزمایش نام گرفته و برابر جریانی است که در آن فیوزهای تا ۶۳ آمپر در طی یک ساعت و فیوزهای بزرگتر از ۶۳ آمپر در مدت دو ساعت باید ذوب شوند و مدار را قطع کنند. جریانهای کوچک و بزرگ آزمایش به صورت ضریبی از جریان اسمی فیوز برای فیوزهای استاندارد در جدول ۷-۳ آمده است برای مثال یک فیوز ۵۰ آمپری باید جریان ۶۵ آمپر را حداقل برای یک ساعت بدون ذوب شدن تحمل کند و جریان ۸۰ آمپری را در کمتر از یک ساعت قطع کند.

جدول ۷-۲: حداکثر و حداقل زمان قطع فیوزها (تائیری)

جریان آزمایش I				جریان آزمایش II				جریان آزمایش III				جریان اسی	
تأیری		سرع		تأیری		سرع		تأیری		سرع			
حداکثر	حداقل	حداکثر	حداقل	حداکثر	حداقل	حداکثر	حداقل	حداکثر	حداقل	حداکثر	حداقل		
-	-	-	-	-	-	-	-	۴	-	۰/۱	۲		
-	-	-	-	-	-	-	-	۵	-	۰/۲	۴		
۲/۵	۰/۶	۰/۳	۰/۰۲	۲۰	۳	۱/۶	۰/۰۸	۱۲۰	۱۵	۷	۰/۲	۶	
۳/۵	۰/۹	۰/۵۵	۰/۰۴	۲۲	۳/۵	۲/۲	۰/۱۲	۱۲۰	۱۶	۸/۵	۰/۳	۱۰	
۴	۱/۱	۰/۵۵	۰/۰۵	۲۵	۴	۲/۵	۰/۱۴	۱۲۰	۱۷	۹	۰/۳۵	۱۶	
۴/۵	۱/۳	۰/۸	۰/۰۷	۲۸	۶	۲/۸	۰/۱۵	۱۲۰	۱۹	۱۰	۰/۳۵	۲۰	
۵/۱	۱/۸	۱/۱	۰/۱۰	۳۴	۸	۳/۵	۰/۲۵	۱۴۰	۲۲	۱۲	۰/۶	۲۵	
۵/۱	۲	۱/۴	۰/۱۳	۳۴	۸	۵/۶	۰/۴	۱۵۰	۲۵	۱۶	۱	۳۵	
۹	۲	۱/۸	۰/۱۸	۴۰	۱۰	۷	۰/۵	۱۵۰	۲۵	۲۰	۱/۲	۵۰	
۹	۲	۲	۰/۲	۴۰	۱۰	۸	۰/۶	۱۵۰	۲۵	۲۴	۱/۵	۶۳	
۱۱	۳/۶	۲/۵	۰/۲۵	-	-	-	-	۱۸۰	۳۵	۳۴	۲/۵	۸۰	
۱۲	۴	۳	۰/۳	-	-	-	-	۲۱۰	۴۱	۴۰	۳	۱۰۰	
۱۵	۴/۸	۴	۰/۴	-	-	-	-	۲۵۰	۴۸	۴۶	۴	۱۲۵	
۱۸	۵/۵	۴/۵	۰/۵	-	-	-	-	۳۰۰	۵۷	۵۵	۵	۱۶۰	
۱۹	۶/۳	۵	۰/۵۵	-	-	-	-	۳۶۰	۶۷	۶۵	۶/۵	۲۰۰	

جدول ۳-۷: جریانهای آزمایش فیوزها به صورت ضرایب جریان اسمی

ضرایب جریان بزرگ	ضرایب جریان کوچک	جریان اسمی فیوز
۲/۱	۱/۵	۲
۲/۱	۱/۵	۴
۲/۱	۱/۵	۶
۱/۹	۱/۵	۱۰
۱/۷۵	۱/۴	۱۵ یا ۱۶
۱/۷۵	۱/۴	۲۰
۱/۷۵	۱/۴	۲۵
۱/۶	۱/۳	۳۵
۱/۶	۱/۳	۵۰
۱/۶	۱/۳	۶۳
۱/۶	۱/۳	۸۰
۱/۶	۱/۳	۱۰۰
۱/۶	۱/۳	۱۲۵
۱/۶	۱/۳	۱۶۰
۱/۶	۱/۳	۲۰۰

جدول ۴.۷: فیوزهای مناسب برای مدارها با سیمهای مسی با عایق پی، وی، سی

گروه ۱ - چند سیم در لوله	گروه ۲ - سیم چند لا در هوا	گروه ۳ - چند سیم یک لادرها	سطح مقطع سیم میلیمتر مربع
۴۵ درجه	۲۵ درجه	۴۵ درجه	۲۵ درجه
۱۰	۱۶	۶	۰/۷۵
۱۶	۲۰	۱۰	۱
۲۰	۲۵	۱۵	۱/۰
۲۵	۳۰	۲۰	۲/۰
۳۰	۴۰	۲۵	۴
۳۵	۵۳	۳۵	۶
۴۰	۸۰	۵۰	۱۰
۵۳	۱۰۰	۶۳	۱۶
۱۰۰	۱۲۵	۸۰	۲۵
۱۲۵	۱۶۰	۱۰۰	۳۵
۱۶۰	۲۰۰	۱۲۵	۵۰
۲۰۰	۲۵۰	۱۶۰	۷۰
۲۲۵	۳۰۰	۲۰۰	۹۵
۲۵۰	۳۵۰	۲۲۵	۱۲۰
۳۰۰	۴۰۰	۲۶۰	۱۵۰
۳۵۰	۴۳۰	۳۰۰	۱۸۵
۴۳۰	۵۰۰	۳۵۰	۲۴۰
۵۰۰	۵۳۰	۴۰۰	۳۰۰
۵۳۰	۸۰۰	-	۴۰۰
۱۰۰۰	۱۰۰۰	-	۵۰۰

مثال ۲-۷

یک کابل $10/6 \times 3$ مسی با عایق پلاستیکی در زمین 30 درجه کشیده شده است. اندازه مناسب فیوز برای سیمهای فاز و نوترال را معین کنید.

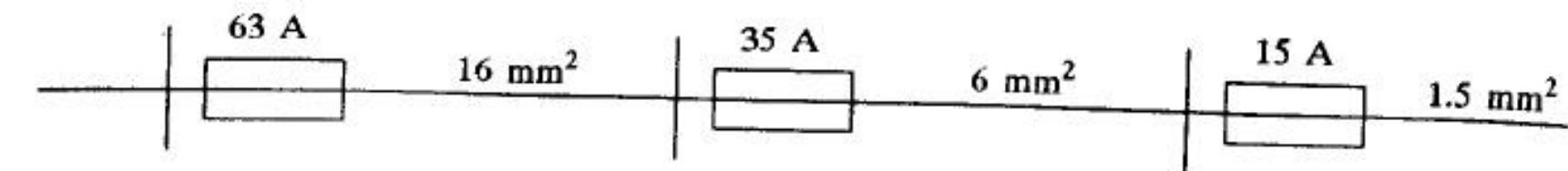
جريان مجاز هر سیم فاز در حرارت 20 درجه از جدول $5-5$ برابر 77 آمپر است. با توجه به ضریب تصحیح 0.89 برای حرارت 30 درجه از جدول $5-4$ جریان مجاز چنین است.

$$77 \times 0.89 = 68.53$$

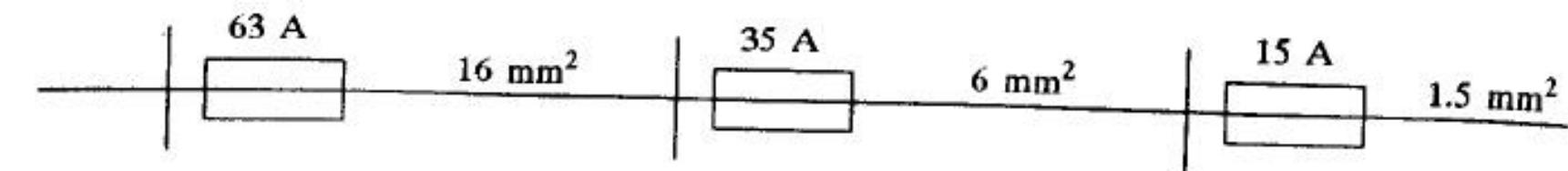
بنابراین فیوز استاندارد 63 آمپری انتخاب می شود.

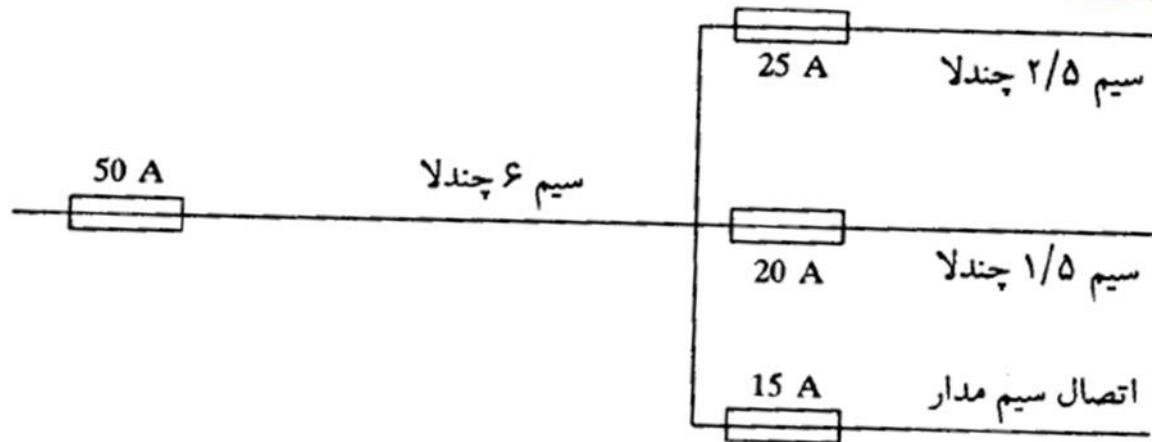
نظر به اینکه سیم نوترال زمین شده است مقررات، نصب فیوز روی آن را مجاز نمی دانند.

فیوزبندی مدارهای برق رسانی

شکل ۷ - ۲۰ : سیستم برق رسانی با مقاطع مختلف

در صورتی که طول قسمتی کمتر از یک متر باشد به شرط اینکه فیوز قسمت قبل حد اکثر سه پله بزرگتر از فیوز قسمت کوتاه باشد، حذف فیوز قسمت کوتاه مجاز است. برای مثال در شکل در صورتی که طول قسمت وسط کمتر از یک متر باشد، چون فیوز ۶۳ آمپری دو پله از فیوز ۲۵ آمپری بالاتر است، حذف فیوز ۳۵ آمپری بلامانع است. در صورتی که طول قسمت وسط بیشتر از یک متر باشد و به دلیلی لازم باشد که فیوز ۳۵ آمپری را حذف کنیم تنها با استفاده از یک فیوز ۳۵ آمپری به جای فیوز ۶۳ آمپری در ابتدای خط می‌توان این کار را انجام داد.

شکل ۷ - ۲۱ : تقسیم مدار اصلی به سه انشعاب موازی

محافظت انشعاب موتورها

در موتورهای القایی ممکن است جریان شروع تا حدود ۷ برابر جریان بار کامل باشد.

۶ برابر جریان اسمی را برای مدت ۵ ثانیه تحمل کند.

در مورد موتورهایی که به راه انداز ستاره مثلث مجهز می‌باشند، کوچکترین فیوزی اختیار می‌شود که ۲ برابر جریان اسمی را به مدت ۱۵ ثانیه تحمل کند. در استاندارد آمریکایی اندازه فیوز سریع را ۳ برابر جریان اسمی موتور و اندازه فیوز تأخیری را ۱/۷۵ برابر جریان اسمی موتور انتخاب می‌کنند.

مثال ۳-۷

یک موتور القابی سه فاز ۳۸۰ ولت ۳۰ کیلووات دارای ضریب توان ۰/۸۶ و راندمان ۰/۹۰ است. اندازه فیوز تأخیری مناسب را برای انشعاب موتور حساب کنید. موتور فاقد راه انداز است.

جریان اسمی موتور چنین است:

$$I = \frac{30 \times 1000}{\sqrt{3} \times 380 \times 0.86 \times 0.9} = 58.89$$

$$6 \times 58.89 = 353.34$$

با استفاده از منحنی ۱۹-۷ اندازه فیوز تأخیری که این جریان را به مدت ۵ ثانیه تحمل کند، فیوز ۸۰ آمپری است.

براساس استاندارد آمریکایی اندازه فیوز تأخیری چنین است:

$$1.75 \times 58.89 = 103.06$$

بنابراین فیوز ۱۰۰ آمپری انتخاب می شود.

جدول ۷-۵: اندازه فیوز تأخیری برای انشعاب موتورهای القابی سه‌فاز ۳۸۰ ولت

اندازه فیوز		اندازه موتور	
با راه انداز	بدون راه انداز	اسب بخار	کیلووات
-	۲	۰/۳۳	۰/۲۵
-	۴	۰/۵۰	۰/۳۷
-	۶	۰/۷۵	۰/۵۵
۴	۱۰	۱/۵	۱/۱
۶	۱۶	۳	۲/۲
۱۰	۲۰	۵/۴	۴
۱۶	۲۵	۷/۵	۵/۵
۲۰	۳۵	۱۰/۲	۷/۵
۲۵	۵۰	۱۵	۱۱
۳۵	۶۳	۲۰	۱۵
۵۰	۸۰	۳۰	۲۲
۶۳	۱۰۰	۴۰	۳۰
۸۰	۱۲۵	۵۲	۳۸
۱۰۰	۱۶۰	۶۸	۵۰
۱۲۵	۲۰۰	۸۶	۶۱
۱۶۰		۱۲۱	۹۰

در صورتی که انشعابی بیش از یک موتور برقی را تغذیه کند جز در مواردی که دو موتور یا بیشتر در یک لحظه راه انداخته می‌شوند در محاسبه اندازه فیوز جریان شروع بزرگترین موتور و جریان اسمی بقیه موتورها در نظر گرفته می‌شود

مثال ۴.۷

مداری دو موتور ۵۰ کیلووات و یک موتور ۲۰ کیلووات القایی سه‌فاز دو قطبی را تغذیه مکند. اندازه فیوز مناسب مدار اصلی و مدارهای فرعی همچو عکس موتور را تعیین کنید.

$$I = \frac{50 \times 1000}{\sqrt{3} \times 380 \times 0.90 \times 0.90} = 93.79$$

$$I = \frac{20 \times 1000}{\sqrt{3} \times 380 \times 0.88 \times 0.89} = 38.80$$

$$6 \times 93.79 + 38.80 = 601.54$$

جریان راه‌اندازی که فیوز اصلی باید به مدت ۵ ثانیه تحمل کند از این قرار است:

با استفاده از منحنی ۷-۱۹ فیوز ۱۶۰ آمپری تأخیری انتخاب می‌شود. جریان راه‌اندازی که فیوز موتور ۵۰ کیلوواتی باید به مدت ۵ ثانیه تحمل کند چنین است:

$$93.79 \times 6 = 562.74$$

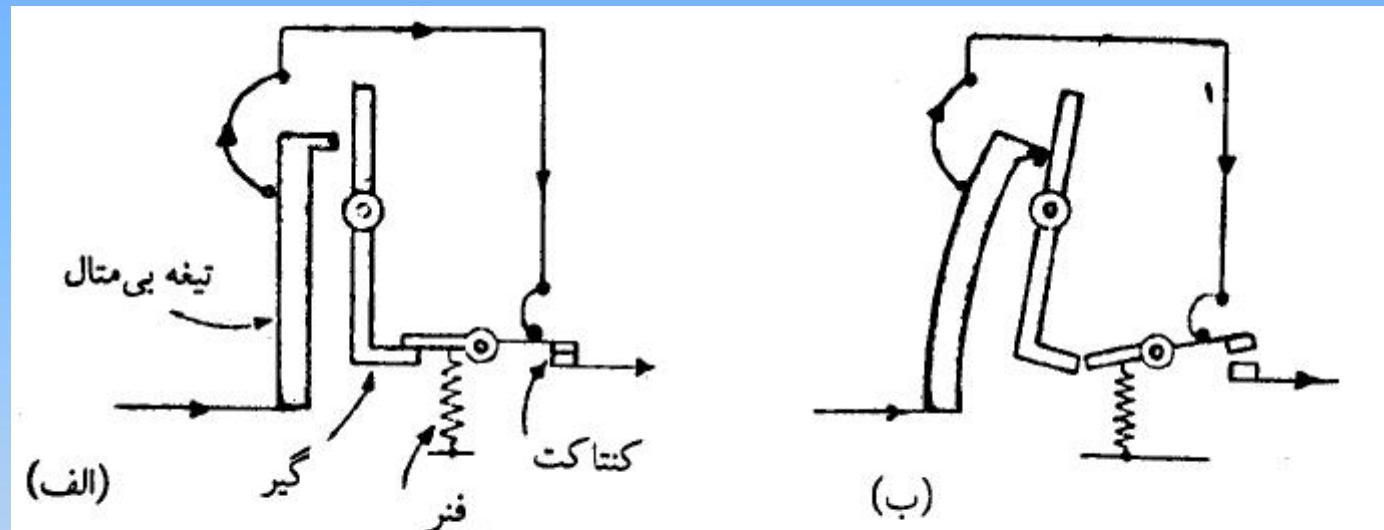
از منحنی ۷-۱۹ فیوز ۱۲۵ آمپری تأخیری اختیار می‌شود.

جریان راه‌اندازی که فیوز موتور ۲۰ کیلوواتی باید به مدت ۵ ثانیه تحمل کند چنین است:

$$6 \times 38.80 = 232.80$$

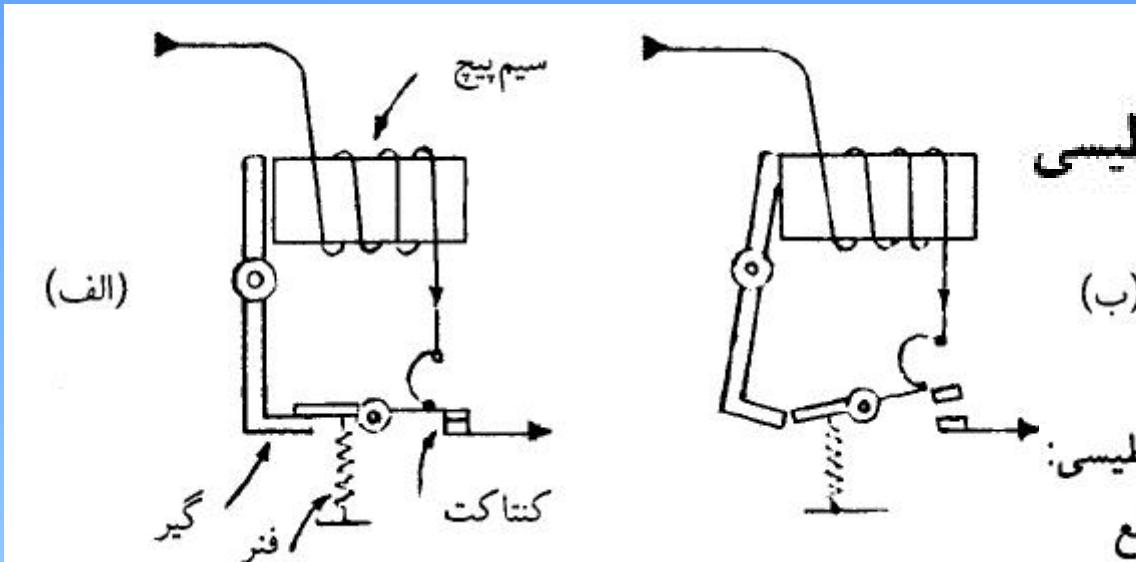
بنابراین فیوز تأخیری ۶۳ آمپری انتخاب می‌شود.

حفظه با کلیدها با قطع خودکار (دیزئنکتورها)

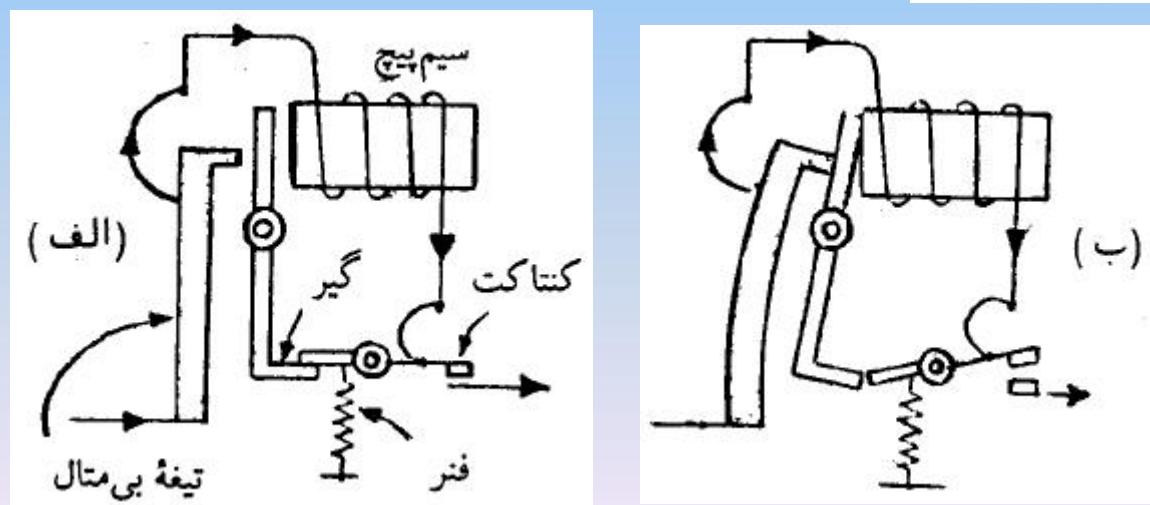

شکل ۷ - ۲۲: کلید خودکار با قطع حرارتی: الف - حالت وصل، ب - حالت قطع

دیزئنکتور با قطع مغناطیسی

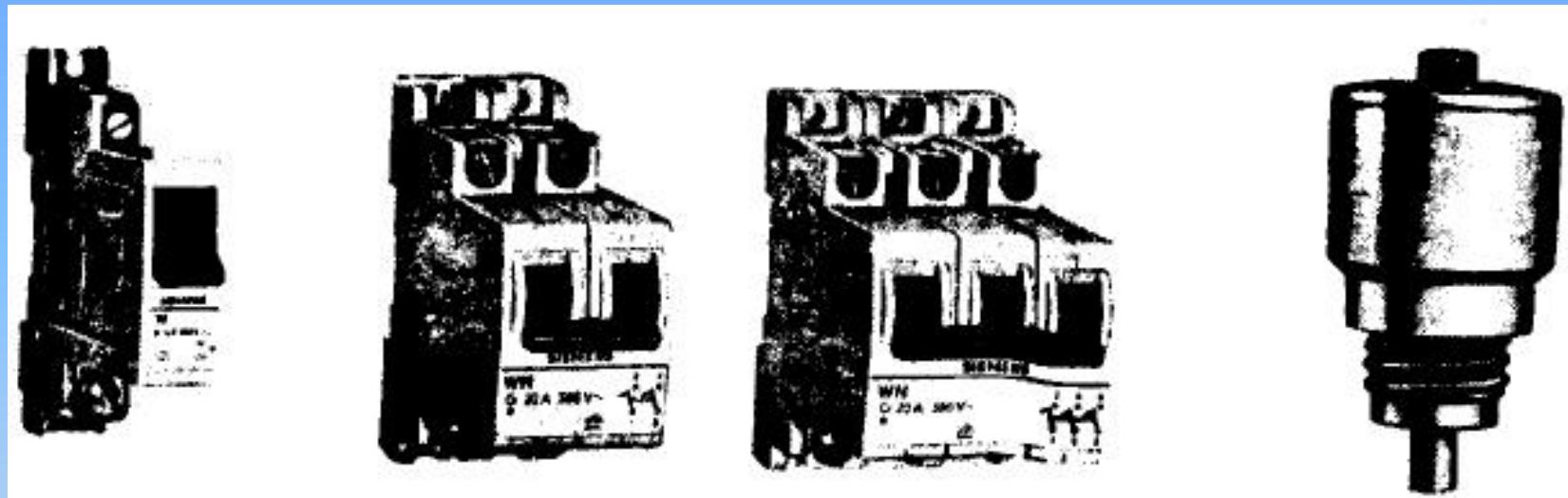

دیزئنکتور کوچک (مینیاتور) یا فیوزهای اتوماتیک

شکل ۷ - ۲۴: کلید خودکار با قطع حرارتی و مغناطیسی،
الف - حالت وصل، ب - حالت قطع

این دیژنکتورهای کوچک در اندازه‌های ۶، ۱۰، ۱۶، ۲۰ و ۲۵ آمپر موجود است.

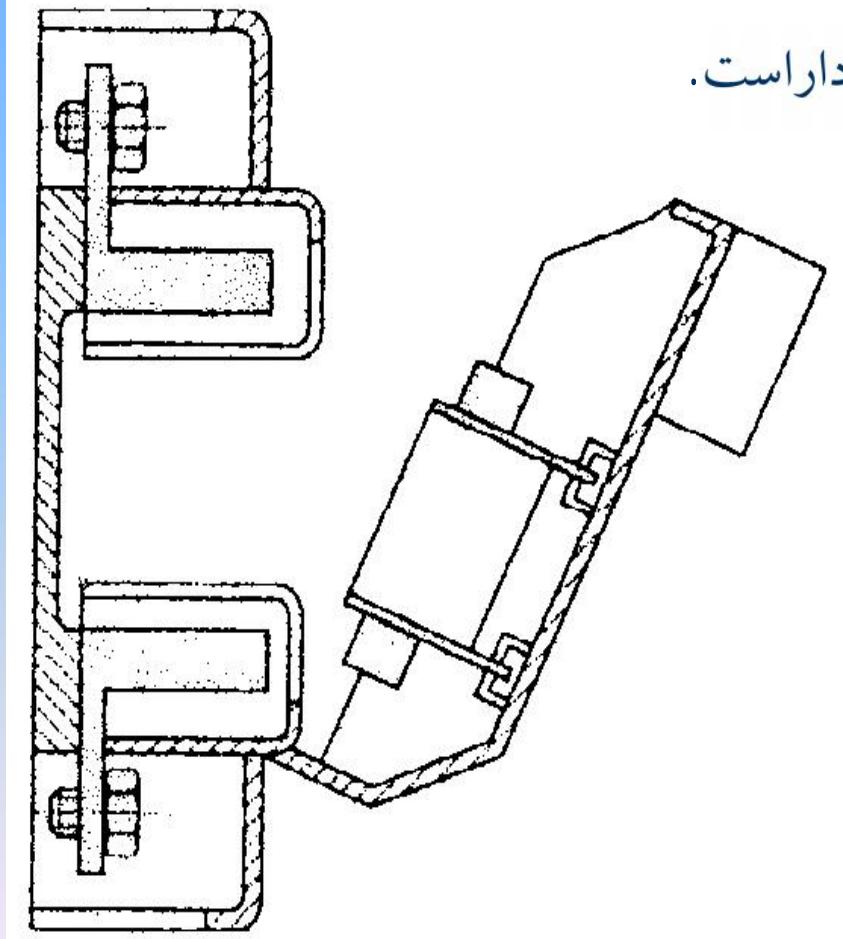

دیژنکتورهای یک قطبی، دو قطبی و سه قطبی و نوع پیچی

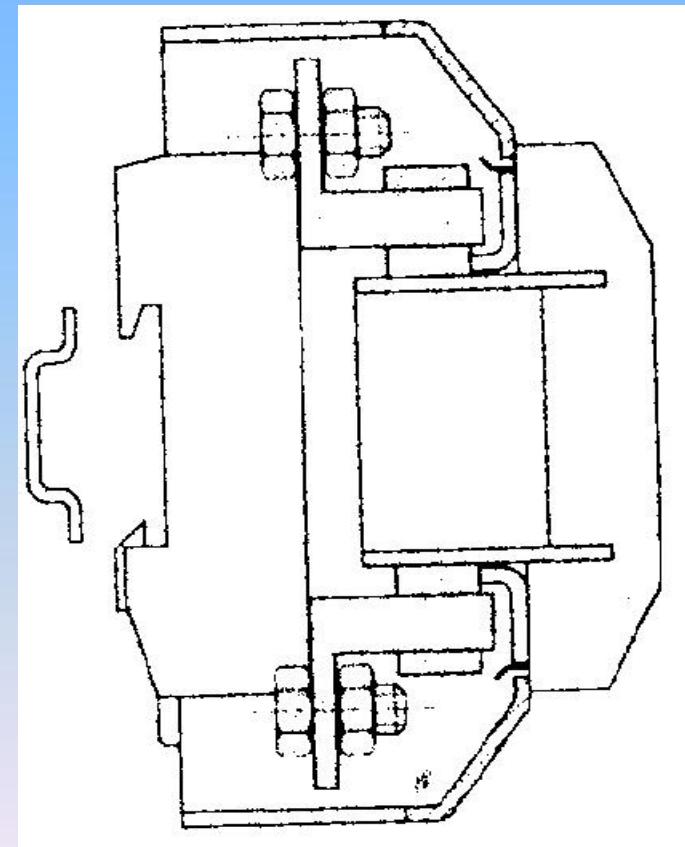
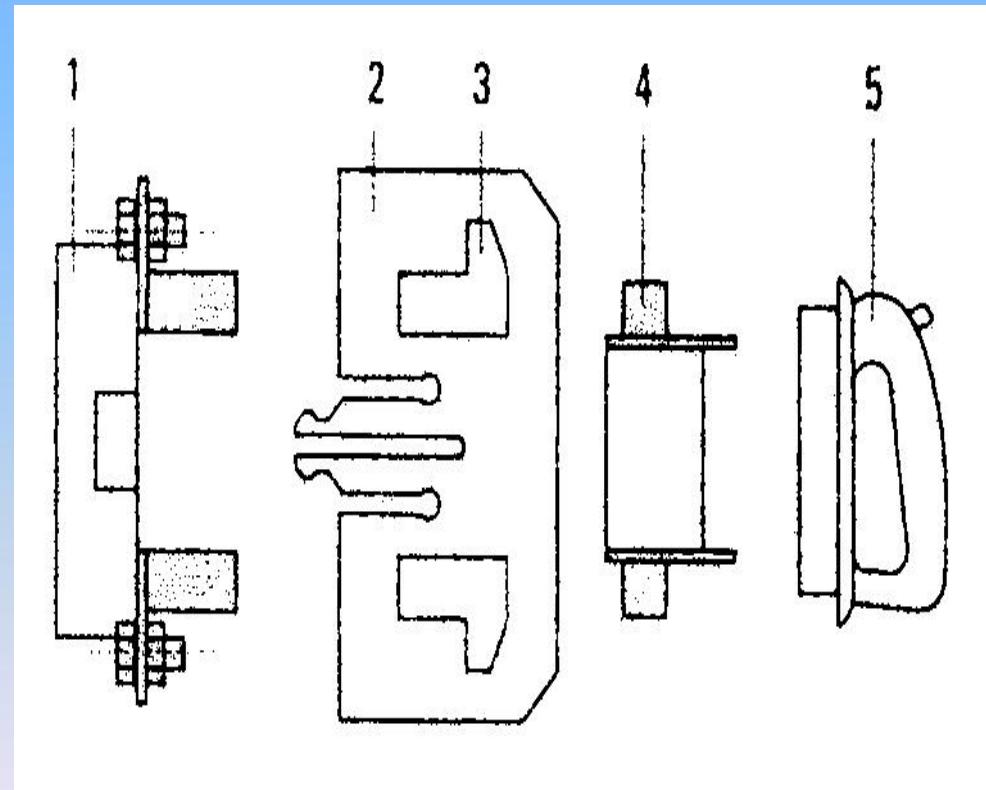
فیوز تیغه ای

● این فیوز بدون حفاظ می مناسب است.

● پایه آن قابلیت عبور شدت جریانی را دارد.

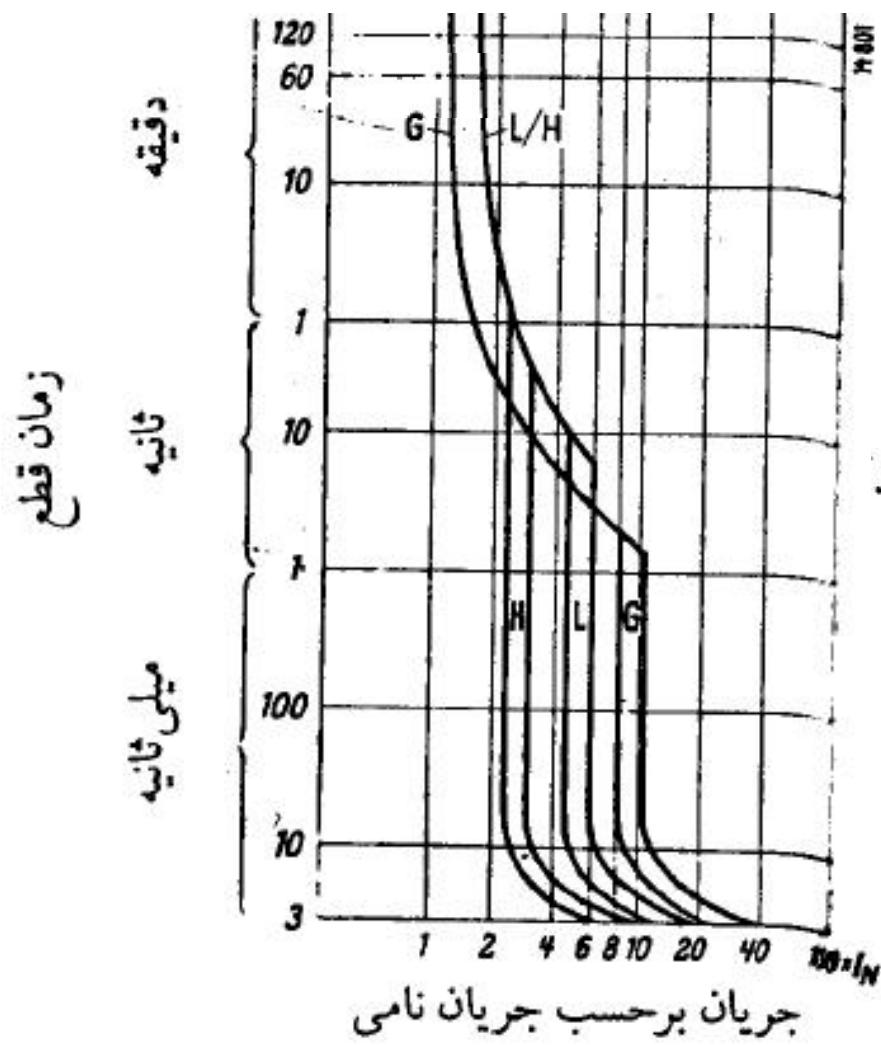

- پایه فیوز با کنتاکت های ورودی و خروجی
- تیغه جدا کننده
- در پوش محافظ
- فیوز
- فیوز کش جهت جا انداختن یا تعویض فیوز

انواع فیوز تیغه ای

مدل	جریان نامی پابه فیوز A	A برای فیوزهای
000	160	\leq 2 - 100
00	160	\leq 6 - 160
0	160	6 - 160
1	250	\leq 16 - 250
2	400	\leq 35 - 400
3	630	\leq 200 - 630
4	1250	\leq 500 - 1250
4a	1250	630 - 1250

مشخصات دیژنکتورهای مینیاتوری

خازنهای اصلاح ضریب قدرت در شروع جریان زیادی می‌گیرند که ممکن است سبب قطع دیژنکتور شود.

در دیژنکتور نوع H قطع فوری در جریانی حدود ۳ برابر جریان اسمی انجام می‌شود و به این دلیل برای کنترل مدار چراغهای التهابی مناسب نیست زیرا این چراغها در شروع به علت سرد بودن چراغ و کم بودن مقاومت آنها برای مدت کوتاهی جریانی در حدود ۱۲ برابر جریان اسمی مدار می‌کشد که سبب قطع این کلیدها می‌گردد و بهتر است از نوع G استفاده شود. در چراغهای فلورسنت که به خازن ضریب قدرت لازم نیست.

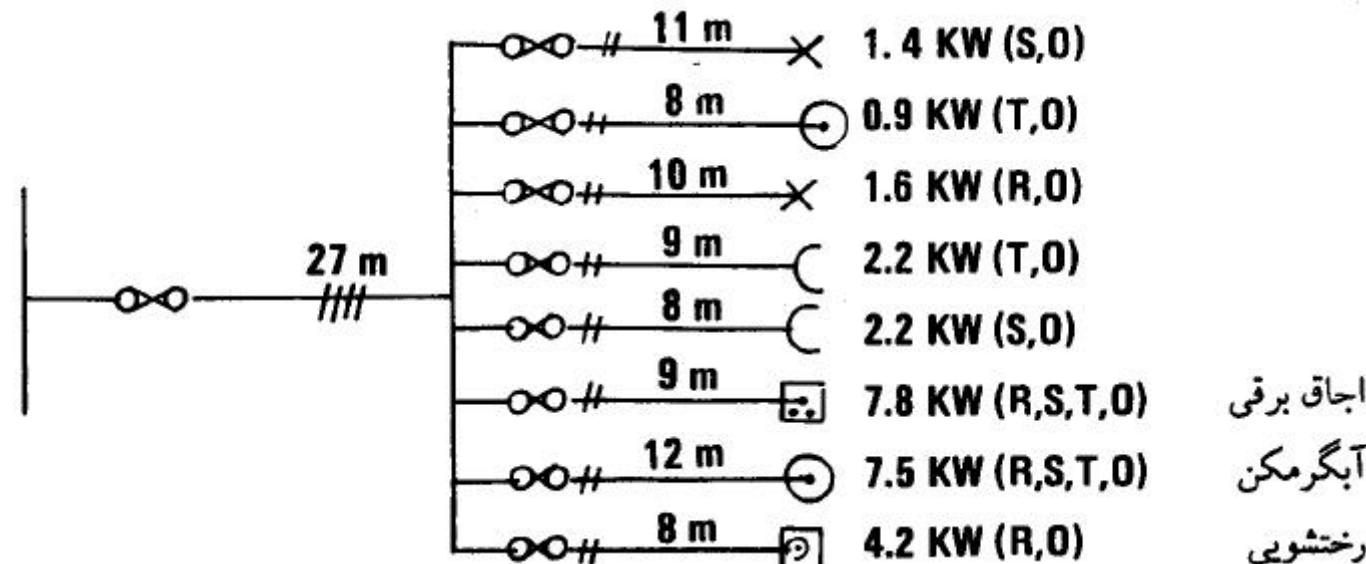
کتاکتورها

کتاکتورها کلیدهای مغناطیسی هستند و برای قطع و وصل مدارها از راه دور مورد استفاده قرار می‌گیرند. کتاکتورها به صورت دو قطبی، سه قطبی و حتی چهار قطبی ساخته می‌شوند. در روی قسمت ساکن کتاکتور به ازاء هر قطب دو کتاکت وجود دارد و هر قسمت متحرک به تعداد قطبها تیغه‌های فلزی دارد که در هنگام وصل هر کدام به صورت پلی بر روی کتاکتها ثابت می‌شینند. حرکت قسمت متحرک به وسیله جذب بازوی آهنی توسط یک آهنربای الکتریکی انجام می‌شود.

مسائل فصل هفتم

تأسیسات

- ۱ - برای مدار یک موتور القابی سه‌فاز ۳۸۰ ولت ۱۰۰ کیلووات اندازه فیوز مناسب را حساب کنید. موتور به راه انداز ستاره مثلث مجهز است.
- ۲ - دو موتور القابی سه‌فاز ۳۸۰ ولت ۵۰ و ۱۰ کیلووات توسط یک انشعاب اصلی تغذیه می‌شوند. فیوز مناسب کندکار برای انشعابهای فرعی و اصلی را حساب کنید. آیا این فیوزها موتور را علیه بار اضافی حفاظت می‌کنند؟ در صورتی که نمی‌کنند چه باید کرد؟
- ۳ - می‌خواهیم یک موتور القابی سه‌فاز ۳۸۰ ولت ۱۰۰ کیلووات و مدار تغذیه آن را حفاظت کنیم. چه وسیله‌ای برای این کار توصیه می‌کنید؟ اندازه مناسب آن چیست؟
- ۴ - یک منزل مسکونی بزرگ دارای ۸ انشعاب فرعی است و از برق سه‌فاز استفاده می‌کند. افت ولتاژ مجاز $2/5$ درصد (سیم اصلی $1/5$ درصد و سیمهای فرعی 1 درصد) و ضریب مصرف همزمان خانه $75/0$ و برای انشعابها 1 است. مقاطع سیمهای اندازه فیوزها مناسب را حساب کنید.

۵- مدارهای روشنایی کارگاهی به صورت زیر است. افت ولتاژ در سیم اصلی ۱ درصد و برای انشعابها $1/5$ درصد و ضریب مصرف همزمان ۱ است. مقطع سیمها و فیوز مناسب را حساب کنید.

